

ELTE PPK Oktatásszervezés gyakorlat - 2010.

Árendás Péter

Iskolai tanulói értékelési
rendszer

www.onfejlesztoiskolak.hu

Alapelvek, célok, funkciók

**Intézményi mérési-értékelési rendszerben
(rendszerbe illesztésben) gondolkozni**

(alrendszerek: pl. tanulói, tanári, vezetői, tantervi)

**Cél – funkció – eszköz szinkronban
gondolkodni**

Taxonómia rendszert választani (pl. Bloom)

**Feladatírási, tesztszerkesztési
szempontokból áttekinteni az értékelést**

**Teszt diagnosztikai lehetőségek
kihasználtságát vizsgálni**

**Méréselméleti, mérésfilozófiai „vitákhoz”
szükséges mérési adatokkal rendelkezni**

(input – iskolai hatás - output)

Tanulói értékelés - tematika

- **Törvényi, tanügyigazgatási háttér, megjelenés (megjelenítés) az intézményi dokumentumokban**
 - PP, SzMSz, házirend, IMIP, stb.
- **Mérésfilozófiák**
 - Tantárgyi tesztek, vizsgák (pl. érettségi)
 - PISA mérések
 - Kompetencia mérések
- **Értékelhetőség, mérhetőség, mérési skálák**
 - Nominális, ordinális(rang), intervallum, arány- skála
- **Mit értékeljünk? - rétegfelvételek**
- **Motiváció, attitűd, megerősítés**

Tanulói értékelés - tematika

- **Egy adott tanulási egység tudáselemeinek szintezése a Bloom-féle taxonómia rendszer alapján (tanmenetek)**
- **Értékelési területek, célok és funkciók**
 - Norma- és kritériumorientált értékelés
 - Szummatív, formatív és diagnosztikus értékelés
 - Értékelési hexagonale
- **Az iskolai tudás rétegei**
 - Osztályzatokkal mért (mérhető) tudás
 - Tesztekkel mért (mérhető) tudás
 - **Tantárgyi tesztek**
 - **Alkalmazási képességet mérő tesztek**
 - **Gondolkodási képességet mérő tesztek**

Tanulói értékelés - tematika

- **Tesztelméleti alapok, a tesztek jóságmutatói**
- **Tudásszint mérő tesztek készítése**
 - **Tananyagelemzés**
 - **Feladatírás, feladattipológia**
 - **Javítókulcs**
 - **A teszt elkészítése, kipróbálása, javítása**
 - **Ekvivalens tesztek**
- **A mérési eredmények elemzése, értékelése**
 - **Összefüggés-vizsgálatok**
 - **Item-analízis**

Tanulói értékelés - tematika

- **Iskolák összehasonlítása**
 - Kompetencia mérések
 - Érettségi
 - Továbbtanulási mutatók
- **Háttérváltozók**
- **Neveltségi szint mérések**
- **Külső és belső mérések összhangja**
- **Vizsgák, vizsgarendszerek (meg)léte**
- **Hozzáadott pedagógiai érték**

Vizsgálati szempontok

- **Tudásszintmérő teszt összeállítása egy tanítási egységre vonatkozóan (témazáró)**
- **Tudásszintmérő teszt feladatainak elemzése feladatírási, feladattipológiai szempontból**
- **Javítási útmutató elkészítése**
- **A tanulói értékelés alapfogalmainak pontos használata**

Tartalom (terület) és alkalmazási (műveleti) szint – általában

Tartalmi területek:

tantárgytól, tananyagtól, témától függő

Feladattípus/műveleti szint:

- Felismerési szint (**ismeret**)
- Felidézési (kapcsolási) szint (**reprodukció, megértés**)
- Kivitelezési szint (**integráció, alkalmazás**)
- Elemzési (diskussziós) szint (**diskusszió, kreatív műveletek**)

Alkalmazási, műveleti szint	Tevékenység	Feladattípus	
Felismerés (reproduktív)	Azonosítás, kiválasztás, sorképzés, összehasonlítás	Zárt-végű	Többszörös választás
			Alternatív vál., illesz.
			Összehasonlítás
Kapcsolás, aktív felidézés (reproduktív)	Leírás, jellemzés, megnevezés, felsorolás, feliratozás, ábrázolás	Nyílt végű	Rövid válasz Hosszú válasz
Kivitelezés, szabálykövetés (integratív)	Számítások elvégzése, szerkesztés, algoritmuskövetés		Hosszú válasz Összefüggő válasz
Értelmezés, elemzés (kreatív)	Összefüggés kifejtése, bizonyítás, diszkusszió		Összefüggő válasz

A tudás mely rétegét mérjük, értékeljük?

Gondolkodási képességek

(induktív, deduktív, korrelatív gondolkodás)

Megértés, alkalmazások

(a tudás elmélyültsége, megalapozottsága, újszerű helyzetekben való alkalmazni tudása)

Tantárgyi tesztek

(év végén, az elsajátított tudást mérik, a megszokott kontextusban)

Tantárgyi osztályzatok

(iskolai tradíciók, kultúra, jelentős különbségek, stb.)

Kérdőívek tervezése és szerkesztése₁

- A vizsgálni kívánt probléma körülhatárolása
- Tartalmi vázlat elkészítése
- A problémák kérdéssé alakítása
- A zárt kérdések típusai
- Nyitott kérdések megfogalmazása, kódolása
- A kérdőív megszerkesztése
- Kipróbálás, bemérés, sokszorosítás, begyűjtés, feldolgozás

Kérdőívek tervezése és szerkesztése₂

- **A vizsgálni kívánt probléma körülhatárolása**
 - Szakirodalmi előzmények feltárása
 - Hipotézis(ek) megfogalmazása
 - Vizsgálati koncepció kidolgozása
- **Tartalmi vázlat elkészítése**
 - Fő témakörök
 - Arányok megtervezése, súlypontok
 - A kérdések hierarchikus elrendezése
 - Az egészből a részek felé haladás elve
 - Az alapproblémák al(rész)problémákra osztása
 - Az al(rész)probléma vagy már kérdés, vagy tovább osztandó

Kérdőívek tervezése és szerkesztése₃

- **Kérdéssé alakítás**

- **Zárt**

- Előny: kódolás, feldolgozás könnyebb
- Hátrány: előre megadott, esetleg személytelennek érzett válaszok

- **Nyitott**

- Előny: érdekesebb, jobban átjön a személyiség
- Hátrány: nehezebb kódolni, feldolgozni
- Kisebb mintán lehet több nyitott kérdés (kódolás a tipikus válaszokkal), nagy mintán célszerű a kérdések nagy részét zárttá tenni (a kódolás miatt).

Kérdőívek tervezése és szerkesztése₄

- **Zárt kérdések**

- **Feleletválasztós technikák**

- Dichotóm (alternatív, vagyis igen/nem)
- Többszörös választás

- **Rangsorolás (sorbarendezés)**

- **Besorolás, adatok lekérdezése**

- **Skálázás (semleges lehetőség!)**

- Pr.; ptl.; fokszám: 5-7-max. 9
- (Miller féle 7 – 2)
- Megnevezés: egymás ellentétei, szimmetrikus nyelvi kifejezéssel

Kérdőívek tervezése és szerkesztése₅

- **Nyitott kérdések**

- **Előre elkészített kódok**
- **Kódok kialakítása menet közben, a feldolgozás szüli meg a kódokat**

Kérdőívek tervezése és szerkesztése₆

- **Jóságmutatók**
 - Objektivitás
 - Érvényesség (validitás)
 - Megbízhatóság (reliabilitás)
- **A kérdőív megszerkesztése**
 - Bevezető szöveg
 - Időtartam tervezés
 - Érthetőség
 - Áttekinthetőség
- **Kipróbálás, bemérés, sokszorosítás, begyűjtés, feldolgozás**

Tanulók értékelése (szempontok)

- **0. Háttérváltozók**
- **1. Közösségi aktivitás**
- **2. Értékek definiálása, védelme**
- **3. Karitativitás**
- **4. Fegyelmezettség, szabálykövetés**
- **5. Esztétikai tevékenységek**
- **6. Egészséges életmód**
- **7. Kognitív paraméterek vizsgálata**
 - **Tantárgyi**
 - **Alkalmazási**
 - **Gondolkodási**

Arányok, kérdéssorrend, kérdéstípus, időtartam, egybeszerkesztés

Továbbtanulási mutatók

- **A szelektív iskolarendszer hatását (ok és okozat) „alig” szűri**
- **A szakiskolákat nem méri a rendszer**
- **Plafonhatás (a „legjobbak” nem javulhatnak)**
- **Az egyetemek, főiskolák differenciálatlansága**
- **A külföldön továbbtanulókat nem kezeli**
- **A szakközépiskolásokat együtt kezeli a gimnazistákkal (nem továbbtanulni akarók)**

Érettségi eredmények

- **Valós tudást mér (van tétje)**
- **Többmódusú eloszlások (jegyhatárok) – megbízhatóság**
(emelt szint – populáció lefedettség)
- **Nincsenek szocioökonómiai jellemzők**
- **Szakiskolák kimaradnak**

Kompetencia mérések (a közeljövő csúcsragadozója)

- Nagy minták évfolyamonként (4., 6., 8., 10.), korábban mintavétel (20 fő/iskola), mára teljes populáció
- Nincs tétje (valós tudást mér?)
- Szakiskolákat is méri
- Objektív javítás (normál eloszlás)
- Saját társadalmi háttérmutatók használata
- Mit mér pl. 10.-ben? (ált. isk. vagy kp. isk.)

Közös munka

(amire sajnós megint nem maradt idő 2010.
április 8-án)

